

Vereniging van
Senioren-
Ambtenaren van de gemeente
's-Gravenhage

JOURNAAL

V
S
A
G

september 2024
jaargang 47

Voorzitter

L.G.J. Draisma
070 - 358 90 51
leo.draisma@gmail.com

Secretaris

Mevrouw H.L. Loke
070 - 366 96 70
h.l.loke@hotmail.com

**Penningmeester/
ledenadministratie**

E.F.H. de Kleijn
070 - 354 46 22
penningmvsag@outlook.com

**Plaatsvervangend
penningmeester**

T. Rijkssen
06 - 23 33 68 82
ton2001@ziggo.nl

Bestuurslid

Mevrouw C. Bult
06 -31 56 16 60
cobi.b@casema.nl

E-mail bestuur

vsag@denhaag.nl

Postadres

Zuidlarenstraat 57
kamer 1.09
2545 VP Den Haag

Bankrekening

NL95 INGB
0003 9305 93

t.n.v. Penn.
ver. v.
Senioren
Ambt. Gem.
's-Gravenhage

Website

<https://www.vsag.nl>

Broek ophouden

Goede zomer gehad? Voor de VSAG was het zeker een goede zomer. We bezochten met velen het reddingstation van de KNRM bij de Scheveningse haven en zagen hoe een reddingboot er van binnen uitziet.

We maakten met een stadsgids en met prachtig weer een interessante wandeling in het historische centrum van Dordrecht.

Op de buitendag was het met maar liefst 50 deelnemers erg gezellig en smaakten de lunch en de afsluitende Oosterse maaltijd met een ijsje toe prima.

Net als vorig jaar voeren we over de vroegere trekschuitroute naar Delft en na een lunch weer terug naar de Bierkade in Den Haag.

De laatste vier maanden van dit jaar mogen er ook zijn. We varen naar het vestingstadje Heusden met een diner aan boord. We spelen de najaarsbingo en oude tijden herleven als we in een historische PCC-tram door Den Haag rijden.

Gastheer op de tram is Rob Brons, die commandant van de Haagse brandweer is geweest en directeur van de Veiligheidsregio Haaglanden. Hij is nauw betrokken bij het Haags Openbaar Vervoer Museum. Na de nostalgische tramrit is er een lunch in 't Goude Hoofd.

We houden de Instuif, we gaan uitgebreid lunchen in plaats van de High Tea die we twee keer met succes hebben gehouden, we spelen de sinterklaasbingo en in de Haagsche Bluf sluiten we met de eindejaarsviering het verenigingsjaar jaar af.

Haagse bluf kennen we natuurlijk allemaal als het ouderwetse toetje van stijf opgeklopt eiwit met suiker en bessensap. Het lijkt, net als de Haagse kak waarnaar het verwijst, heel wat, maar het is voor het grootste deel alleen maar lucht.

Bij de VSAG doen we niet aan Haagse bluf. We zijn realistisch. Zo verhogen we per 1 januari de jaarcontributie. Schrik niet. Het is maar iets meer dan 16 cent per maand. We kunnen niet anders. Deze verhoging is eigenlijk het absolute minimum. Het is schrikbarend hoe hard de prijzen van een touringcar, toegangskaarten, consumpties, diners en dergelijke zijn gestegen.

We moeten ons aan dat veel hogere prijspeil aanpassen om de activiteiten die we organiseren voor zoveel mogelijk leden betaalbaar te houden. Uit de verenigingskas leggen we er altijd wat bij.

Hoewel de bodem van de kas niet in zicht is gaan we daar natuurlijk behoedzaam mee om. Centen die we niet hebben kunnen we immers niet uitgeven. Ook moeten we onze vaste lasten kunnen blijven betalen.

Gelukkig is na de verhoging onze contributie nog steeds ontzettend laag in vergelijking met andere verenigingen. Het is niet uit te sluiten dat we volgend jaar om deze tijd weer naar de contributie moeten kijken. We krijgen elk jaar van de gemeente een belangrijke subsidie, maar we moeten natuurlijk ook zelf alles doen om onze broek op te houden.

Daar zullen we het met de gemeentesecretaris en de directeur Personeel en Organisatie van de gemeente die ons op 18 september bezoeken, zeker over hebben!

Leo Draisma,
voorzitter

Najaarsbingo op dinsdag 24 september in ruimte VSAG

De jaarlijkse najaarsbingo wordt gespeeld op dinsdag 24 september in de ruimte van de VSAG in Zuid57. De bingomiddag waarop zoals gebruikelijk allerlei aantrekkelijke prijzen zijn te winnen, begint om 14.00 uur.

Er worden zoals altijd drie rondes gespeeld. De deelnemers kunnen zelf bepalen met hoeveel bingobriefjes ze per ronde willen spelen. Voor de gratis vierde ronde worden de bingobriefjes in de zaal uitgereikt.

De bingobriefjes kosten per drie stuks € 2,50. Ze kunnen worden besteld door het verschuldigde bedrag over te maken op bankrekening NL74INGB 0007 4130 77 ten name van Bestuur VSAG te Den Haag met vermelding van najaarsbingo.

Vooraf

Eventueel kunnen de bingobriefjes voordat de bingo begint in de ruimte van de VSAG worden gekocht, maar gezien alle rompslomp die daarbij komt kijken wordt dit hopelijk zo min mogelijk gedaan. Vooraf bestellen voorkomt extra werkzaamheden in verband met het afrekenen, wisselgeld en een rij wachtenden.

Rondrit in oude PCC-tram die 75 jaar geleden voor het eerst in Den Haag reed

Het Haags Openbaar Vervoer Museum aan de Frans Halsstraat herdenkt dit jaar onder meer met een tentoonstelling dat de PCC-tram 75 jaar geleden naar Den Haag kwam. Deze illustere tram, die een betrouwbaar werkpaard werd genoemd, domineerde tot 1993 het

Haagse straatbeeld. Speciaal voor leden van de VSAG is er op donderdag 10 oktober over een toeristische route een anderhalf uur durende rit met deze historische en iconische tram. Daarna is er een lunch

in 't Goude Hoofd.

In 1949 kwamen de eerste twee PCC-trams voor proefritten uit de Verenigde Staten naar Den Haag. Dat was een succes, zodat een jaar later nog 22 trams werden besteld bij La Brugeoise in Brugge, dat de licentie voor de bouw had verkregen. Ze werden op 6 november 1952 afgeleverd en boden plaats aan 46 zittende en 57 staande passagiers.

Deze 'Wonderen van de Techniek', zoals ze toen werden genoemd, hadden wel een probleem. Doordat ze nogal schommelden werden veel reizigers wagenziek. Met het plaatsen van stuggere veren werd dat probleem opgelost. Bovendien werd de doorstroming van de reizigers verbeterd door de achteringang naar het midden van de tram te verplaatsen. In 1966 werden de lijncijfers vervangen door een strakkere letter en kwam er in plaats van de bel onder de tram een elektrische bel op het dak die 300 slagen per minuut kon geven.

Drie jaar later werden de kenmerkende kleine raampjes door grotere ruiten vervangen. Daardoor konden ook de reizigers die stonden goed naar buiten kijken. Om de trambestuurder een beter zicht op het steeds drukker verkeer te geven werden grote doorlopende ruiten geplaatst.

Tekort

Uiteindelijk reden 234 van deze trams tot 1993 in Den Haag. Op 30 juni van dat jaar reden de PCC's voor het laatst op lijn 10 en 11. Daarna werden enkele trams als reserve achter de hand gehouden. Van het plan een paar trams tot werkwagen te verbouwen werd afgezien. Die gingen alsnog naar de sloop.

De brandweer gebruikte in 1995 een reservetram voor een brandweeroefening in de remise in Scheveningen. Dat werd meer dan een realistische oefening, want daarna was de tram rijp voor de sloop. In 1999 werden de museumtrams weer van stal gehaald omdat door veel ontsporingen en aanrijdingen te weinig gelede trams konden rijden. Op 31 december reed een PCC voor het laatste een normale dienst op het Haagse tramnet.

De historische PCC-tram vertrekt om 10.30 uur tussen het Oude Stadhuis aan de Groenmarkt en de Grote Kerk. Gastheer op de tram is Rob Brons. Hij werkte van 1980 tot 1993 bij de Gemeentepolitie in Den Haag en werd in 1997 commandant van de Haagse brandweer. Ook was hij directeur van de Veiligheidsregio Haaglanden. Van 2010 tot 2014 was hij voorzitter van het College van Bestuur van de Haagse Hogeschool. Nu is hij onder andere betrokken bij het Haagse Openbaar Vervoer Museum, de Tramweg-Stichting, de

Stichting de Nieuwe Kerk en de Haagse Vrijwillige Reddingsbrigade.

Aanmelden

Deelname aan de tramrit en de aansluitende lunch in 't Goude Hoofd waarbij twee non-alcoholische dranken worden geserveerd, kost € 36,00, voor een introduc e € 46,00. Het betreffende bedrag moet worden overgemaakt op NL74INGB 0007 4130 77 ten name van Bestuur VSAG te Den Haag met vermelding van tram. Het aantal deelnemers is maximaal 35. Daarom geldt de volgorde van aanmelden. Er moet rekening mee worden gehouden dat het in- en uitstappen voor mensen die minder goed ter been zijn lastig is. Bovendien is het niet mogelijk rollators mee in de tram te nemen.

Gemeentesecretaris en directeur P&O brengen bezoek aan VSAG

De gemeentesecretaris van Den Haag, Ilma Merx en de directeur Personeel en Organisatie van de gemeente, Mirjam Westgeest, brengen op woensdag 18 september een bezoek aan het bestuur en de contactpersonen van de afdelingen.

Tijdens de besloten bijeenkomst in de ruimte van de VSAG in Zuid57 laten het bestuur en de contactpersonen aan de hand van een presentatie zien wat de activiteiten zijn en geven daarop een toelichting. Daarmee wordt het belang van de VSAG benadrukt voor ambtenaren van de gemeente die 55 jaar zijn geworden of met pensioen zijn gegaan en dan lid kunnen worden. Ook worden de topfunctionarissen van de gemeente gewezen

op punten die van belang kunnen zijn voor het voortbestaan van de VSAG zoals het werven van nieuwe leden.

Relatie

De relatie van de VSAG met de gemeente is al sinds de oprichting in 1978 erg belangrijk. De gemeente ondersteunt de VSAG financieel en erkent ook aan de hand van de getoonde belangstelling het werk van de VSAG voor de vroegere ambtenaren van de gemeente. Zo hield gemeentesecretaris Ilma Merx vorig jaar bij de viering van het 45-jarig bestaan van de VSAG in theater De Nieuwe Regentes een toespraak.

Wilma Westgeest is sinds mei vorig jaar directeur Personeel en Organisatie bij de gemeente. Daarvoor had zij deze functie bij de directie Defensie Materieel Organisatie bij het ministerie van Defensie.

Voor vaartocht naar vestingstadje Heusden kan nog worden ingeschreven

Voor de dinnercruise op dinsdag 17 september met het partyschip 'Columbus' van Woudrichem naar Kerkdriel met een stop in het vestingstadje Heusden kan nog worden ingeschreven.

De bus vertrekt om 9.00 uur van het busplatform op het Centraal Station. Om 10.30 uur wordt in Woudrichem aan boord gegaan en worden de deelnemers ontvangen met koffie of thee en appelgebak. Aan het begin van de middag is er aan boord een diner met groentesoep, gevolgd door een hoofdschotel met beenham met saus, aardappel rösti, salade en appelmoes en een ijsje als toetje.

Na het diner legt de Columbus in Heusden aan en kunnen de deelnemers het historische vestingstadje met pittoreske straatjes, eeuwenoude panden en de gerestaureerde binnenstad bezoeken. Door de vestingwerken was Heusden ooit een garnizoensstad.

Restauratie

Heusden werd vlak voor de bevrijding in november 1944 verwoest. In 1968 begon een grootscheepse restauratie. Zo werden de vestingwallen gereconstrueerd, evenals twee stadspoorten, de oude stadshaven, de omliggende woningen, de Visbank en het Commiezenhuis.

Na het bezoek aan Heusden worden tijdens het varen naar Kerkdriel een bittergarnituur en een rondje met kaas en worst gepresenteerd. De bus is rond 17.30 uur terug op het Centraal Station.

Deelname aan de dagtocht inclusief de lunch aan boord kost € 62,50, voor een introduc e € 72,50. Het betreffende bedrag moet worden overgemaakt naar NL74 INGB 0007 4130 77 ten name van Bestuur VSAG te Den Haag met vermelding van Heusden.

Geslaagde zomertocht naar Dordrecht: de stad van historie en cultuur

Dordrecht, waar de Beneden Merwede, de Oude Maas en de Noord samenkomen, is een oudhollandse stad met een rijke historie, die vooral in de binnenstad nog steeds goed zichtbaar is. De zomertocht naar deze stad op dinsdag 30 juli met onder leiding van een gids een wandeling door het historisch centrum, waar de Grote Kerk uit de 14^e eeuw met haar markante scheve toren een prominente plaats inneemt, was voor de 45 deelnemers, mede door het prachtige weer, alleszins geslaagd.

Ze vertrokken om 9.30 uur vanaf het busplatform op het Centraal Station. Omdat het op de weg niet druk was reed chauffeur Klaas door Rotterdam zodat iedereen de skyline kon bewonderen. Secretaris Leny Loke meldde dat het de bedoeling is in 2025 een architectuurwandeling in Rotterdam te maken.

De bus was om kwart voor elf op het met het Gilde afgesproken punt naast het stadskantoor aan de Spuiboulevard. Daar haalde een gids de deelnemers op en bracht ze naar patisserie Van der Sterre, waar koffie met appelmarijn, vernoemd naar de moeder van het huidige personeel, werd geserveerd.

Om 12.00 uur kwamen er nog twee gidsen bij en werd in drie groepen aan de stadswandeling begonnen. Op de Bagijnhof werd stilgestaan bij een standbeeld van de schilder Albert Cuyp. Het is een abstract beeld omdat men niet precies wist hoe hij er uit zag. Wel heeft hij zijn originele schoenen aan.

In de 11^e eeuw lag Dordrecht aan de rivier de Thuredrith, waardoor er veel handel ontstond. Dit leidde in 1220 tot stadsrechten, waarmee Dordrecht de oudste stad in het Graafschap Holland is en waardoor een stadsgracht, torens, wallen en 12 poorten waarvan er nog 2 over zijn konden worden gebouwd. Eind 12^e eeuw kreeg de stad stapelrechten waardoor alle binnen- en buitenlandse kooplieden die hun handelswaren stroomafwaarts over de Merwede en Lek aanvoerden, die eerst in Dordrecht op de markt moesten brengen. De stad werd hierdoor een knooppunt van handelsactiviteiten. Bij de Sint Elisabethsvloed in november 1421 overstromde een groot deel van West-Nederland en werd Dordrecht een eiland. Dagelijks komen er veel cruiseschepen met vooral Amerikaanse toeristen.

Plataan

De Arend Maartenshof, oorspronkelijk voor arme vrouwen, oud en jong, is in 1600 gebouwd. In de middentuin werden groente en fruit verbouwd. Hier staat ook een enorme en 300 jaar oude plataan. In de regentenkamer staat het oude meubilair

waarop niemand mag zitten. Aan de muren hangen portretten van de familie Maartenszoon. De echtparen hangen naast elkaar en kijken naar elkaar.

In de straten wees de gids op de typisch Dordtse gevels: trapsgewijs, ronde bogen met lelies en licht naar voren hellend om regeninslag tegen te gaan.

Het Dordrechts museum is een voormalig pesthuis. Zo'n 4000 personen overleden aan de pest. Daarna was het een krankzinnigengesticht en sinds 1905 een museum. Hier zijn beelden te bezichtigen die de beeldenstorm hebben overleefd.

Op het Statenplein wees de gids op twee gevelstenen. Deze werden vooral gebruikt omdat er nog geen huisnummers waren. Er hangen er nog zo'n 200 in Dordrecht, maar niet allemaal op hun originele plek. Onder meer het familiewapen van De Witt staat hierop. De gebroeders De Witt kwamen uit Dordrecht. Cornelis werd er burgemeester. Johan werd raadspensionaris van het gewest Holland. Ze werden in 1672 in Den Haag vermoord.

Op de binnenplaats van het Augustijnenklooster hoorden de deelnemers van de gids dat hier in 1572 een bijeenkomst van twaalf steden plaats vond om Willem van Oranje te steunen. Later is op de hoek van de Hofstraat met het Statenplein een standbeeld voor Willem van Oranje opgericht. In de sokkel zijn de namen van elf steden gebeiteld. Oudewater ontbreekt. Deze stad was wel bij de bijeenkomst, maar had geen stemrecht. Ondanks tegenwerpingen van de burgemeester is die naam er nooit bijgekomen.

De Hollandse Munt zetelde vroeger ook in Dordrecht, nu in Utrecht. Het smalste straatje is het Zakkendragersstraatje. Zakkendrager was een officieel beroep. Zij droegen zakken van 75 kilo van en naar de boten.

In de Voorstraat werd het smalste huisje bekeken. Het oorspronkelijke en in 1632 boven de 'Donkere steiger' gebouwde huisje had geen eigen opgang en mocht die naam dus niet dragen. De voordeur hing op de eerste verdieping en daar was dus een ladder als eigen opgang voor nodig.

Gravin Helena van Beijeren woonde er van 1838 tot 1858, nadat zij door haar vader was verbannen. De balklaag is nog origineel.

In de trottoirs liggen 201 stolpersteine of struikelstenen. Dat zijn gedenkplaatjes voor de Joodse inwoners die nooit zijn teruggekeerd. Aan de aardappelmarkt staan boven de gevels van alle gebouwen de namen van diverse aardappelen.

Ook werd stilgestaan bij het standbeeld van Ary Scheffer, een andere Dordtse schilder voor wie Van Gogh, die ook een tijd in Dordrecht heeft gewoond, veel belangstelling had.

Diner

Na de stadswandeling waren de deelnemers vrij om op terrasjes neer te strijken, het museum te bekijken, te winkelen of anderszins. Om half vier was iedereen weer bij de bus en werd richting Pijnacker vertrokken, waar in restaurant Tout le Monde een afsluitend diner werd geserveerd. Om 19.30 uur was de bus na een zeer geslaagde zomertocht weer op het Centraal Station.

Veel belangstelling voor bezoek aan reddingstation KNRM in Scheveningen

Op zaterdag 22 juni was het Vlaggetjesdag in Scheveningen en werd de komst van de Hollandse Nieuwe gevierd. Ook in 1938 was een vissersboot, de motorlogger SCH 102, op de terugweg met een lading haring. Vlak bij de Scheveningse haven ging het mis. De bemanning van de reddingboot Zeemanshoop redde in een vliegende storm en metershoge golven 10 vissers en werd voor dit heldhaftige optreden door Koningin Wilhelmina gehuldigd.

Het is een van de vele reddingen van de vrijwilligers bij het 200 jaar bestaande reddingstation van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij aan de Visafslag bij de Eerste Haven in Scheveningen. Op dinsdag 2 juli bezochten 45 deelnemers vanaf 10.00 uur het vorig jaar geopende nieuwe boothuis.

Op de nieuwe locatie staat het reddingstation voor het eerst direct naast de ligplaats van de twee reddingboten. In de hal staat het Kusthulpverleningsvoertuig klaar. Voor de snelheid bij een alarmering is deze combinatie belangrijk. Vorig jaar werd het station Scheveningen 165 keer gealarmeerd en werden 131 mensen gered. Dat waren vooral watersporters die in problemen waren gekomen.

De deelnemers werden ontvangen door Arie Verbaan, die een presentatie gaf over de KNRM, die dit jaar 200 jaar bestaat, evenals het reddingstation in Scheveningen. Hij werkte bij de gemeente Den Haag en is al heel wat jaren vrijwilliger bij de KNRM, die is ontstaan uit een fusie tussen de Koninklijke Noord- en Zuid-Hollandsche Redding Maatschappij en de Koninklijke Zuid-Hollandsche Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen.

De 75 reddingboten op de 45 reddingstations worden bemand door 1.500 vrijwilligers die hiervoor zijn opgeleid zodat ze een volwaardige opstapper zijn en weten hoe ze een drenkeling uit het water moeten halen en een sleepverbinding moeten maken. Ook moeten ze een EHBO-diploma en een vaarbewijs halen. De opleiding duurt gemiddeld

drie jaar. Ze hebben een pieper waarmee ze worden opgeroepen. Dan moeten ze binnen 10 minuten, dag en nacht, op het reddingstation zijn.

Het in 1824 opgerichte reddingstation in Scheveningen verrichtte in 1830 de eerste reddingen. In 1840 sloeg de boot tijdens een reddingsactie om. Alle geredden en de roeiers kwamen heelhuids aan het strand, maar een roeier bezweek kort daarna. Het lek geslagen barkschip Ango strandde op 21 november 1888 tijdens een zware noordwester storm tegenover het Kurhaus, op 400 meter uit de kust. Van de elf in het tuig gevluchte mannen vonden negen hun graf in de golven. Het lukte de roeiers van de reddingboot niet bij het schip te komen. Ook de wipperploeg kon geen verbinding tot stand brengen.

De kritiek daarop verstomde een jaar later na de redding van 21 opvarenden van de Engelse driemaster Benavon. De bemanning werd hiervoor door de Engelse regering onderscheiden.

Haven

In 1907, twee jaar na de opening van de vissershaven, kwam de eerste echte motorreddingboot, die in 1925 door de Zeemanshoop werd vervangen. Op 14 mei 1940 kaapten vier studenten de boot om met 42 voornamelijk Joodse vluchtelingen naar Engeland over te steken. Deze boot werd vervangen door de Arthur. Daarna kwam de Prins Bernhard, maar die naam was in de oorlog niet toegestaan. In 1955 werd de Dorus Rijkers in Scheveningen gestationeerd. De grote boot kon onder alle weersomstandigheden uitvaren en werd in 1961 vervangen door de Brandaris.

In 1965 kwam de Bernard van Leer, waarmee op 2 april 1973 de bemanning van het radiozendschip Veronica werd gered, dat tijdens een zware storm op de kust van Scheveningen was gestrand. In 1999 kwam voor het eerst een snelle motorreddingboot, de Jan van Engelenburg. In 2008 werd de Kitty Roosmale Nepveu in dienst gesteld, die met twee motoren van 1000 pk 60 kilometer per uur kan varen en waarmee inmiddels 120 mensen zijn gered. Over de uitrusting van deze boot en het Kusthulpverleningsvoertuig, dat op het strand en moeilijk begaanbare terreinen wordt ingezet en de reddingboten vanaf de wal bij grote zoekacties ondersteunt, gaf Arie Verbaan een toelichting.

Na zijn onderhoudende presentatie bekeek een groep deelnemers de reddingboot 'IJmuiden' die wegens onderhoud tijdelijk de 'Kitty' vervangt. De 'opstapper' gaf interessante informatie over de boot. De deelnemers mochten in de machinekamer kijken en in de stuurhut met een goed uitzicht op de stoel van de schipper zitten.

Reddingpakken

De tweede groep kreeg van Arie Verbaan een rondleiding in het reddingstation. In de kleedruimte hangen de reddingspakken die de redders zo snel mogelijk moeten aantrekken. Na de reddingsactie gaan ze met pak en al onder de douche waarna de pakken weer worden opgehangen en droog worden geblazen. Boven werd bekeken hoe op monitoren de kust in de gaten wordt gehouden.

Zwemlessen voor vissers na redding bemanning SCH 102

Een bijzondere redding speelde zich af op zondag 9 oktober 1938. De SCH 102, de 'Maarten', keerde met haring terug naar de Scheveningse haven, maar liep door de sterke

stroming vast op de basaltblokken bij de Noorderpier, vlak bij het strand. De volledig Scheveningse bemanning probeerde van het levensgevaarlijke dek af te komen. De schipper en een aantal matrozen klommen in de achtermast. Anderen zochten het hoogste punt op of sprongen overboord.

Na twee mislukte pogingen lukte het schipper Bruin met de reddingboot 'Zeemanshoop' tussen de pier en de logger te komen. Tien vissers wisten met halsbrekende toeren op de reddingboot te komen. De verkleumde mannen, van wie er een paar nauwelijks meer kleren aan hadden, kregen een paar teugen cognac om bij te komen. Drie vissers werden met een 'levende menselijke ketting' in de branding op het strand gebracht. Een van hen overleed in het ziekenhuis. Later werden twee jonge vissers van 15 en 16 jaar dood op het strand gevonden.

Volgens de Raad voor de Scheepvaart had de schipper van de SCH 102 roekeloos gehandeld en slordig genavigeerd en schorste hem voor 3,5 maand. De dagen na de stranding keken honderden op de boulevard naar het wegzinkende schip, dat na twee weken werd geborgen. Een klein jaar later voer de herstelde SCH 102 weer voor de haringvangst uit. Na de ramp werd in Scheveningen een comité opgericht om vissers in het zwembad aan de Mauritskade te leren zwemmen.

Gezellige Buitendag met lunch, bodyscan, swingo en smakelijke Indische maaltijd

Gezelligheid was troef op de jaarlijkse Buitendag op dinsdag 13 augustus, waarvoor zich bijna 50 deelnemers hadden aangemeld. Door het prachtige weer was het aangenaam vertoeven op het terras voor

het clubgebouw van de sv Erasmus aan de Erasmusweg. Er werden spelletjes gedaan, er was een lunch, er werd een swingo gespeeld, de deelnemers konden enkele gezondheidsmetingen laten doen en met een Indische maaltijd werd de geslaagde buitendag afgesloten.

De deelnemers werden rond 11.00 uur met koffie ontvangen en daarna door voorzitter Leo Draisma verwelkomd. Nadat hij had aangegeven wat het programma van de Buitendag was werd binnen en buiten aan de tafels gezellig gekletst of werden zoals gebruikelijk op de Buitendag allerlei spelletjes gedaan zoals jeu de boules, sjoelen, bridge, scrabble, klaverjassen, jokeren en rummikub.

Om 12.30 uur was er een lunch waarvoor de mensen van de sv Erasmus tientallen broodjes doormidden hadden gesneden. Er was een ruime keus aan kaas en worst, er was een ei en vanzelfsprekend was er een kroket.

Het middagprogramma werd verzorgd door Ben en Stephan van Sport Plus. Ze presenteerden op het terras een swingo, waarbij aan de hand van een muziekfragment de naam van de artiest of de muziekgroep moest worden geraden en op een 'bingobriefje' moest worden aangekruist.

Vet

Veel belangstelling was er in het clubgebouw voor een bodyscan, waarbij aan de hand van de lichaamslengte en het gewicht naar de hoeveelheid vet werd gekeken. Daarbij waren er soms opmerkelijke verschillen tussen de 'leeftijd' aan de hand van de hoeveelheid vet en de echte leeftijd. Aan de hand van een printje dat op een soort weegschaal werd uitgedraaid, gaf een medewerker van Sportief Plus een toelichting en adviezen.

Nadat voorzitter Leo Draisma had gewezen op enkele activiteiten die dit jaar nog worden gehouden bedankte hij Anneke Bleijenberg, die wegens fysieke omstandigheden niet langer gastvrouw kan zijn. Ook gaf hij haar een orchidee en een cadeaubon.

Nadat de schalen met allerlei hartige hapjes waren rondgegaan, er een paar druppels regen waren gevallen en de zon weer ging schijnen, werd de Buitendag besloten met een Indische maaltijd van Toko Pousaka uit de Vlierboomstraat.

Pittig

Bij het opscheppen konden de deelnemers kiezen uit witte rijst, bami goreng, daging semoor (rundvlees), babi ketjap (varkensvlees), kipsaté, twee groentegerechten: sajur lodeh en sambalgoreng boontjes, sambal, gebakken uitjes en een pittig Indisch ei. Wat over was namen enkele deelnemers in een bakje mee naar huis. Bij de ijskar van Dolomiti werd als toetje een ijsje gehaald.

Schilderclub geïnspireerd door Project Rembrandt

De leden van de schilderclub van de VSAG hebben zich laten inspireren door het Project Rembrandt, waarvan de door Annechien Steenhuizen gepresenteerde acht afleveringen dit voorjaar op NPO 1 werden uitgezonden. De deelnemers aan dit programma moesten een zelfportret dat Rembrandt heeft gemaakt natekenen en dat was ook de opdracht voor de leden van de schilderclub.

Een vast terugkerend onderdeel is het schilderen van iemand die poseert. De laatste keer was dat een lid van de schilderclub zelf. Leden van de VSAG die een keer voor de schilders willen poseren, zijn van harte welkom. De schilderclub is elke maandag van 9.00 tot 12.00 uur actief in de ruimte van de VSAG in Zuid57.

Ruimte voor nieuwe leden bij bridgeclub

Met een gezellige borrel opent de afdeling Bridge het nieuwe seizoen. Hoewel de afdeling met 16 leden prima draait zijn nieuwe leden

welkom. De tafels waaraan op woensdag van 13.00 tot 16.00 uur in de ruimte van de VSAG in Zuid57 wordt gespeeld, worden met een houten oplegblad vergroot. Daardoor is

er voldoende ruimte voor de biedboxen en de koffie of thee.

Geslaagde herhaling Vlietvaart naar en van Delft

Bijna 400 jaar geleden werd de Vliet geschikt gemaakt voor een trekschuitdienst tussen Leiden en Delft, met een aftakking, de Trekvllet, naar Den Haag. Er werden jaagpaden aangelegd en de Vliet werd op veel plekken verdiept.

Over die vroegere trekschuitroute voeren 25 deelnemers op dinsdag 20 augustus van de Bierkade in Den Haag naar Delft en na een lunch weer terug. De Vlietvaart was een herhaling van vorig jaar.

Ze vertrokken met schipper Rint aan het roer en gids Ernst aan het woord om tien uur bij De Ooievaart aan de Bierkade met de 'Hadrianus', die naar oude tekeningen van een trekschuit is gebouwd. Op de Bierkade werd vroeger het bier uit Leiden en Delft gelost, omdat Den Haag geen bier mocht brouwen aangezien het geen stadsrechten had.

Eerst ging het langs de Pletterijkade, genoemd naar de oude pletterijfabriek, waarbij veel stoom vrijkwam. Dit leidde tot de naam 'de warme buurt', met een knipoog naar de rode lichtjes. Daarna ging het

langs en onder het Rijswijkseplein door met de bekende haringkar uit het lied 'Oh oh Den Haag, mooie stad achter de duinen'. Hier wordt de kademuur vernieuwd. Vervolgens ging het onder de oudste spoorbrug door, daterend uit de tijd van de Haarlem-Den Haag lijn van 110 jaar geleden.

Vervolgens ging het langs de Binckhorst, de oude gasfabriek en de plek waar alle afval van Den Haag bijeen wordt gebracht en driemaal daags met schepen naar Rotterdam wordt gebracht. Een containerschip dat werd gepasseerd, was volgens het opschrift 16 vrachtwagens lang. De molen waarnaar de Molenwijk is vernoemd, is tweemaal afgebrand en weer opgebouwd.

Het kasteeltje Binckhorst was nog net achter het oude gebouw van Defensie te zien. Daarna ging het over de Haagse Trekvljet, die samenkomt met de Leidse en de Delftse Vliet, langs Drievliet met daarnaast restaurant De Chinese Muur, vroeger met elkaar verbonden maar nu apart. Ook zagen de deelnemers het oude Diakonessenziekenhuis, waar waarschijnlijk woningen komen.

De boot ging vervolgens langs Hofwijck, het landhuis dat in 1641 werd ontworpen door Constantijn Huygens, de beroemde dichter, geleerde, componist en raadsheer van de stadhouders van Oranje. Zijn zoon Christiaan, die belangrijke ontdekkingen deed op het gebied van de wiskunde, natuurkunde en sterrenkunde en vooral bekend is door zijn werk op het gebied van de mechanica, ging er na de dood van zijn vader in 1687 wonen.

Langs de Vliet waarvan de officiële naam Rijn-Schiekanaal is, werden vroeger de trekschuiten door een paard getrokken. Als een bocht moest worden gemaakt kon het trektouw langs een 'rolpaal' rollen om te voorkomen dat het slap zou vallen en de boot tegen de wal kon schampen. Aan de Vliet liggen onder andere de buitenplaats Hoornwijk en de Plaspoelpolder. Het is wat onduidelijk waar Voorburg, Rijswijk en Delft hier precies liggen.

Stank

De buitenplaatsen werden door welgestelde burgers vanaf de 17e eeuw gesticht. Zij ontvluchtten in de zomer Den Haag omdat de grachten een open riool waren en erg stonken en gingen aan de Vliet in de natuur wonen. Het besmette water veroorzaakte cholera- en tyfusedemieën waaraan honderden mensen stierven. Voor de grootscheepse verhuizingen werd meestal een trekschuit gebruikt.

In Rusthof woonde Prinses Marianne en de buitenplaatsen Arentsburgh en Hoekenburgh werden in de 15de eeuw bebouwd door Jacob Arentz. Ooit was er het doveninstituut Effatha gevestigd.

Ook wees gids Ernst op een aanlegplaats voor tankschepen voor aardolie. Tegenover Vlietzicht is de Rijswijkse Golf Club gevestigd.

De villa Maria waarvoor de gids ook aandacht vroeg, werd in 1894 gebouwd voor de directeur van het naastgelegen krankzinnigengesticht St. Joris. De in verval geraakte villa is na een restauratie van 13 jaar bijna geheel in de oorspronkelijke staat.

Omdat het bij de Koepoort in Delft niet mogelijk was werd verderop bij de Oosterpoort afgemeerd.

Vervolgens liepen de deelnemers terwijl ze van het mooie Delft konden genieten een stukje naar het dart café 1Eighty aan de Oranje Plantage waar een lunch klaarstond.

Het was in tegenstelling tot de weersvoorspelling nog steeds droog, zodat deels buiten gezeten kon worden. Er waren twee soorten soep en stapels luxe sandwiches.

Binckhorst

Om 13.00 uur werd terug naar Den Haag gevaren en was goed te zien hoe het vroegere industrieterrein Binckhorst verandert in een woongebied. Na anderhalf uur varen merde de Hadrianus om half drie weer af aan de Bierkade en ging het regenen.

Jaarcontributie per 1 januari omhoog

Met ingang van 1 januari 2025 wordt de jaarcontributie verhoogd. Voor leden gaat de contributie van € 8,00 naar € 10,00, met een gezinslid erbij van € 11,00 naar € 15,00 en voor Vrienden van € 12,00 naar € 15,00. Gezinsleden van Vrienden betalen ook € 5,00 per jaar.

Agenda

5/9: bestuursvergadering, 10.00 uur, ruimte VSAG

14/9: fietstocht, 10.00 uur, Houthaghe, Toon Dupuisstraat 10

17/9: vaartocht naar Heusden, 09.00 uur, busplatform Centraal Station

24/9: najaarsbingo, 14.00 uur, ruimte VSAG

Personalia

Nieuwe leden/vrienden

mevr. M.A. Sibers-Ommel

dhr. J. Sibers

mevr. A. Jonk-de Smits

mevr. M.J. Verheij-Knoester

mevr. C. Batenburg-Roozendaal

mevr. I.A.J. Stierhout

dhr. A.F.C. Stierhout

mevr. E.A. den Dulk

dhr. R.H. Ritzema

Overleden

dhr. A.Th. Patist

dhr. F. van Wilpe

mevr. N. Middelburg-Toussaint

dhr. J.C. van Houwelingen

dhr. R.J.B. Wingen

mevr. M.P. Wingen-Severijne

Fietsers met mooi weer naar Hoek van Holland

Nadat de fietstocht op zaterdag 13 juli door regen moest worden afgelast werd op

zaterdag 10 augustus wel met prachtig weer op de fiets gestapt. Om 10.00 uur vertrokken de vijf deelnemers richting Hoek van Holland. Wegens de straffe wind werd na het Park Ockenburgh voor het lage Holland pad achter de duinen gekozen.

Vorbij Monster en het monument ter herinnering aan de zeeslag bij Ter Heide werd het duinpad verder gevolgd. De drukte op het fietspad met wielrenners of zelfs wandelaars viel erg mee. Bij brasserie Unicum Waterweg aan de Koningin Emmaboulevard werd zoveel mogelijk in de schaduw op het terras koffie gedronken.

Omdat het steeds warmer werd ging het terug over dezelfde route, maar nu met een flinke wind mee. Vanaf Monster was er vanaf het hoge fietspad, het Zandmotorpad, een prachtig gezicht op zee, de Zandmotor en de vele windsurfers met hun kleurrijke vliegers. Om half twee waren de fietsers weer in Kijkduin en hadden ze er 35 kilometer opzitten.

Voor de fietstocht op zaterdag 14 september wordt om 10.00 uur vertrokken bij het verpleeghuis Houthaghe aan de Toon Dupuisstraat 10 in Den Haag. Bij twijfel of de fietstocht gezien de weersomstandigheden doorgaat kan Ton van der Linden worden gebeld: tussen 9.15 en 9.30 uur 070 - 325 25 91 en tussen 9.15 en 9.50 uur 06 - 387 841 71.

Uit de
archieven
van ambtelijk
Den Haag

“Een licht ontstekende trouw gediende van de Gemeente”

Cornelis Taal was de laatste ‘echte’ lantaarnopsteker in Scheveningen. In 1930 ging hij met zijn echtgenote die in Scheveningse dracht was gekleed, op de foto. Bijna 40 jaar eerder, op 30 november 1892, meldde het Dagblad voor Zuid-Holland het jubileum van een voorganger, lantaarnopsteker Jan Meere:

“Een licht ontstekende burger van Scheveningen zal Woensdag aanstaande een voor hem gedenkwaardigen dag beleven. Het zal dan 50 jaren geleden zijn, sedert hij in 1842 van Gemeentewege als lantaarnopsteker werd aangesteld. De man was toen een knaap van 16 jaren. Hij heeft sedert heel wat licht te Scheveningen doen schijnen en steeds in uitgebreider kring, want sedert Jan Meere de oliepitjes aanstak is Scheveningen heel wat vergroot. De jubilaris heeft allerlei soort van licht doen ontbranden: olie-, petroleum- en gaslicht en, naar zeggen, gevoelt hij zich nog krachtig genoeg om nog vele jaren “lichtgever” te zijn. Het zal Jan Meere op den feestdag van Woensdag gewis niet ontbreken aan blijken van belangstelling in zijn zeldzaam feest, ook niet, naar wij hopen, van de Gemeente, die in Jan Meere een trouw gediende heeft.”

Grieven

Tien jaar later, op 6 november 1902, deed het Dagblad voor Zuid-Holland verslag van de vergadering van “de afdeling lantaarnopstekers van den Bond van Gemeente werklieden in Concordia ter bespreking van het loonvraagstuk, om tevens de grieven van de lantaarnopstekers uiteen te zetten”. Er was slechts één opzichter bij, moest de voorzitter “met leedwezen constateeren”. De meeste opzichters waren niet solidair met de lantaarnopstekers en wilden ze niet of niet openlijk steunen.

De onvrede betrof de weigering van de directeur van de Gemeentelijke Gasfabriek extra loon te betalen voor het werken op erkende christelijke feestdagen. Volgens hem was dat moeilijk omdat ook andere arbeiders van het Gasbedrijf deze loonsverhoging dan moesten krijgen. Hij had er geen bezwaar tegen "in zeer noodige gevallen" een ruimer verlov toe te staan.

Ook waren de lantaarnopstekers het niet eens met B en W dat ze 44 uur werkten. Ze stapten naar raadsleden die ze ervan konden overtuigen dat ze wel minstens 62 diensturen maakten om behoorlijk te kunnen werken.

Tevens was er een verschil van inzicht met de wethouder van Openbare Werken over de hoogte van de bijverdiensten van de lantaarnopstekers. Volgens de wethouder was het vijf tot acht gulden per week, maar de lantaarnopstekers hielden het op twee tot vier gulden. Als losse arbeider verdiende een lantaarnopsteker in het gunstigste geval er wel eens acht of negen gulden bij, maar andere lantaarnopstekers moesten van hun loon leven. Bovendien vonden de lantaarnopstekers dat de gemeente niets met hun bijverdiensten te maken had. Besloten werd de gemeenteraad een lijst met de bijverdiensten te sturen.

Bengels

Een jaar later, op 4 februari 1903 was weer een Scheveningse lantaarnopsteker in het nieuws. Het Dagblad voor Zuid Holland:

"Nadat in den laatsten tijd vele lantaarns waren beschadigd of weggenomen en vernield om het koper dat er zich aan bevond, is het zaterdagavond aan den lantaarnopsteker A. Plugge te Scheveningen gelukt twee jongens op heeterdaad te betrappen terwijl zij bezig waren een lantaarn neer te halen. Een der bengels werd door hem gegrepen en aan de politie overgeleverd. Het bleek dat er meerdere medeplichtigen waren. Plugge, die met veel overleg was opgetreden, ontving deswege een gratificatie."

Minder goed nieuws meldde de Haagsche Courant op 10 augustus 1907:

“Vanmorgen is in de Rembrandtstraat een lantaarnopsteker een lantaren aan 't schoonmaken. Op een oogenblik snijdt hij zich aan 't glas; aan den pols heeft hij een ader doorgesneden. Hevig bloedend daalt de man zijn ladder af; een brandweerman die voorbij gaat, ziet wat er gebeurd is en begrijpt den ernst van de verwonding. Hij stapt op den man af, grijpt hem hij den pols, knelt die in forschen greep zoodat de aderen daar als 't ware worden „afgebonden" en wandelt zoo met zijn „patiënt" naar 't Gemeente-Ziekenhuis, waar men dan de man verbindt. Van de Rembrandtstraat naar den Zuidwal, 't was een gezegende wandeling in zóó'n gedwongen houding; maar die brandweerman heeft er een mooi werk mee gedaan.”

Inmiddels was het bijna gedaan met de ooit 140 lantaarnopstekers doordat de gemeente het gaslicht liet vervangen door elektrisch licht.

Kaarsen

Ooit begon de straatverlichting in Den Haag in 1570 met 33 kaarsen in lantaarns en één

kaarsaansteker. Dat was niet veel, maar Den Haag telde toen maar zo'n 1000 huizen. Een stedelijke rekening uit 1638 vermeldt dat de man die 'het ontsteeken van 33 lantaarnen, doorgaens door de Haeghe', verzorgde", van de Magistraat een nieuwjaarsfooi van 42 stuivers kreeg.

In 1673 kreeg Jan van der Heyden 93 gulden voor het maken van een ontwerp voor de Haagse straatlantaarn. Zes jaar later waren de 300 bij hem bestelde olielantaarns geplaatst. Honderd jaar later werd overgestapt op de gaslamp.

In 1844 besteedde de gemeente de straatverlichting uit aan de firma Goldsmit, die voor 880 gaslantaarns zou zorgen. Typerend

waren de ijzeren armpjes aan weerszijde van de lamp, waartegen de lantaarnopsteker zijn ladder kon zetten.

Onbenullig

De nieuwe verlichting werd geen succes. De kranten noemden het een flauw en onbenullig schijnsel. Er werd in 1853 zelfs een Bond van Haagse Gasverbruikers opgericht, die klaagde over te weinig licht, hoge prijzen en een slechte constructie van de waaijerbek. In een uitvoerige nota aan Goldsmit schreef de vereniging onder andere:

“Onderscheidene vergaderingen zijn door die vereeniging en door de van wege haar benoemde permanente commissie gehouden en vooral trek telkens de aandacht het feit, ook in den gemeente-raad bijgebracht, dat de prijs van het gaz telken jare duurder werd; waarbij de verbruikers nog de opmerking voegden dat het te gelijk stellen jare

slechter werd en dat, niettegenstaande zij bezuiniging in de consumptie invoerden, de rekeningen even hoog bleven of zelfs hoger stegen. Dat moet wel veroorzaakt worden door de hoedanigheid en het gehalte van het gaz; en van daar dat door de vereeniging een onderzoek van deskundigen werd noodzakelijk geacht. Het deswege ingewonnen rapport bevestigt al hetgeen men daarover vroeger had ondervonden.”

Daarop besloot de gemeente in 1875 weer zelf voor de straatverlichting te gaan zorgen en dat zorgde voor een aanmerkelijke verbetering. Behalve in Scheveningen. Dat bleef lang van licht verstoken. De horecaondernemers klaagden dat ze hun zaak na zonsondergang moesten sluiten omdat niemand in de donkere straten durfde te komen.

Bij de Mallemolen staat sinds 2008 een standbeeld van een lantaarnopsteker. Het is gemaakt door kunstenaar Loek Bos en moet

Hans Paalvast verbeelden, een van de eerste bewoners van de Schuddegeest. In de winter moest hij in de snijdende kou voor dag en dauw tegen een groot aantal lantaarnpalen opklimmen.

Beroepen

Lantaarnopsteker was in de 19e eeuw één van de beroepen van de hofjesbewoners van de Mallemolen en de Schuddegeest. Andere beroepen van de bewoners rond de hofjes waren koetsier, schoorsteenveger en zadelmaker.

Foto's Haags Gemeentearchief)

ZWEEDSE PUZZEL

middag- bezoek	↓	straat	↓	aanroep	↓	Neder- landse schrijver	↓	tokkel- instrument
roerijzer		gewricht		vloerbalk				
↳		↓	2	↓			12	↓
lieveling	→	13			8	vrije universiteit	→	10
omheining						mensen		
↳			vaartuig	→		↓		
			allemaal					
zwaaiende slag	→		↓		paard		langhalzig zoogdier	6
koortsig					↓		↓	
↳								gier
rij	5	omroep donker- grijs gesteente	→	3		dieren- geluid	→	↓
↳		↓				uitroep		
				bijbelse naam	→		11	
wijfjes- hond	→	9		4	aankomst- ruimte	→	1	
lol								
↳				omslag	→	7		

De letters in de genummerde vakjes vormen op de volgorde van de nummers een woord.

Stuur dit woord voor
13 september naar:

VSAG
zaal 1.09
Zuidlarenstraat 57
2545 VP Den Haag

of mail het naar:

vsag@denhaag.nl

Onder de inzenders van
de goede oplossing wordt
een prijs van € 10,-- verloot.

De oplossing van de puzzel
in het Journaal van juli-augustus
is AARDBEIENTAART

Na loting ging de prijs van € 10,--
naar Ronald Nijkamp in Monster.

Afdelingen en contactpersonen

Tenzij anders vermeld vinden de activiteiten plaats in de ruimte van de VSAG, zaal 1.09, op de eerste etage in Zuid57 aan de Zuidlarenstraat 57.

BILJARTEN

Maandag t/m vrijdag 9.00 - 13.00 uur, 13.00 - 17.00 uur
Dhr. F.J.M. Kalse, tel. 070 - 394 03 64
frans-bep@ziggo.nl
Per maand € 8,00

BRIDGE

Woensdag 13.00 - 16.00 uur
Dhr. R. Maring, tel. 06 - 440 240 41,
vsag.bridge@outlook.com
Per maand € 5,00

FIETSEN

Van maart tot en met oktober op de 2e zaterdag van de maand
Dhr. T. van der Linden, tel. 06 - 387 841 71
vanderlindenton87@gmail.com

HANDWERKEN

Maandag 13.00 - 16.00 uur
Mevr. G.G.M. Looijen-den Boer, tel. 070 - 366 03 09
c.looyen3@kpnplanet.nl
Per maand € 5,00

KEEP FIT

Stadhuis Spui, woensdag 14.00 - 15.00 uur in groepsverband
Uitsluitend de deelnemers van deze groep kunnen op een andere dag
of tijd ook individueel fitnessen

Dhr. B. van Amstel, tel. 06 - 136 732 19

amstdijk@ziggo.nl

Per maand € 20,00

KOERSBAL

Sportcomplex Erasmus, maandag 13.30 - 15.30 uur

Dhr. H.Th. Bielefeld, tel. 070 - 345 17 62

h.t.bielefeld@hetnet.nl

Per maand € 1,50

SCHILDEREN

Maandag 9.00 - 12.00 uur

Dhr. J. Vos, tel. 070 - 355 82 81

strandvos@ziggo.nl

Per maand € 5,45

YOGA

Dinsdag 10.00 - 11.00 uur

Mevr. M. Hendriks-Zuidwijk, tel. 070 - 323 94 15

greethendriks@casema.nl

Per maand € 18,50

WATERGYM

Escamphof, Escamplaan 57, woensdag 16.15 - 17.00 uur en
17.00 - 17.45 uur, donderdag 15.00 - 15.45 uur

Mevr. Y. Heemskerk-Brunings, tel. 06 - 309 003 75

yvonne.heemskerk.brunings@gmail.com

Per maand € 21,50

Indien onbestelbaar
s.v.p. retourneren naar:
VSAG
Zuidlarenstraat 57
zaal 1.09
2545 VP Den Haag

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

